

KEHA/1399/2019

Viite: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kasvinterveyslaksi sekä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.
Asia: Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto

Taustaa:

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kasvintuhoojien vastaisista suojaustoimenpiteistä (2016/2031), jäljempänä kasvinterveysasetus, tuli voimaan 13.12.2016 ja sen soveltaminen alkaa 14.12.2019. EU:n valvonta-asetus (2017/625) tuli voimaan 27.4.2017 ja sen soveltaminen alkaa myös 14.12.2019.

Uutta kasvinterveyslakia tulee lukea rinnakkain kasvinterveysasetuksen ja valvonta-asetuksen kanssa.

Kasvinterveyslain ehdotetaan tulevan käyttöön 1.1.2020 sen jälkeen, kun kasvinterveysasetus ja valvonta-asetus on sovellettu käyttöön.

Alemman asteiset säädökset, jotka annetaan kasvinterveysasetuksen ja valvonta-asetuksen ohella, on määrä tulla voimaan aikaisintaan syksyllä 2019. Siksi kaikkia tulevia tarpeita ja mahdollisia kustannuksia ei arvioinnissa ole voitu täysin ottaa huomioon.

Kasvinterveyslain tavoitteena on, että kasvintuhoojista aiheutuvat riskit voidaan hallita tehokkaasti. Tavoitteena on myös vähentää ammattimaisten toimijoiden työtaakkaa ja yksinkertaistaa järjestelmää.

Lausunto:

Muutos, joka luokittelee tuhoajat EU:ssa hävitettävistä karanteenituhoojista ja ei hävitettävistä laatutuhoojista ja jotka kuuluvat täten toimijan omavalvontaan, lisää työtä ELY-keskuksille. Suurin muutos ELY-keskuksille on kaikkien istutettavien kasvien kasvipassivaatimus. Myös nämä tulee tarkastaa vuosittain, jos toimijalla ei ole riskienhallintasuunnitelmaa. Tällä hetkellä on epäselvää, mitä riskienhallintasuunnitelma tulisi sisältää.

Tulisi ottaa huomioon kasvinterveysasetuksen velvoittamien velvollisuuksien lisäävän yritysten kustannuksia. Kauppapuutarhaliitto ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK eivät ole vielä pystyneet arvioimaan niitä kustannuksia mitä uudistus tuo yrityksille, koska tulkinta siitä kuinka uusi lainsäädäntö tulisi soveltaa, on epäselvää.

Koska uusien rekisteröitävien toimijoiden määrä tulee lisääntymään 200kpl:lla jo olemassa olevien 6000 kpl lisäksi, kasvipassitoimijoiden 1200 kpl:lla ja ne jotka käyttävät ISPM-15 merkintää 720 kpl:lla, tarkoittaa se sitä, että suurinta osaa pitäisi informoida ja kouluttaa ennen käyttöönottoa. Kaikkia toimijoita tulee laskuttaa joka kerta kun tarkastus tehdään koska lain mukaan kasvipassia käyttävät ja kasvinterveysrekisteriin tai ISPM15-rekisteriin kuuluvat tulee tarkastaa joka vuosi, jos heillä ei ole riskinhallintasuunnitelmaa. Tämä tuo toimijoille lisää kustannuksia ja lisätyötä viranomaisille.

Tunnistautumaton näytteenotto etämyynnissä, samoin kuin tuotteiden anonymisti ostaminen ja etäviestintävälineen tarve, asettaa suuria vaatimuksia lainsäädäntöön ja sen soveltamiseen.

Hallinnollisen seuraamusmaksun määrääminen osittain samoilla perusteilla kuin rangaistussäännöksissä on säädetty, johtaa kahden järjestelmän käyttöön samassa laissa. Johtuen kaksoisrangaistavuuden kiellosta, seuraamusmaksua ei voida määrätä, jos toimijaa on tuomittu rangaistukseen samasta teosta. Tämä edellyttää lisäseurantaa ELY-keskuksen osalta.

Jotta ELY-keskukset pystyisivät hoitamaan yllä mainittuja lisätehtäviä, ELY-keskuksille tulisi jatkossa myöntää lisäresursseja.

Tarkastuksiin, jotka tehdään ennakkoon ilmoittamatta, tulisi olla selvät säännöt ja tätä käytäntöä tulisi välttää niin pitkälle kuin mahdollista. Myös se, että tarkastukset tehtäisiin ennakkoon ilmoittamatta ja vaadittaisiin siitä tarkastusmaksu, olisi outoa.

Yhteenveto:

Tämän lain käyttöönottoon tulisi antaa riittävän pitkä siirtymäaika niin, että toimijat ehtisivät saamaan tarvittavan tiedon heidän oikeuksista ja velvollisuuksista. Toisin sanoen, Ruokaviraston tulee ensin itse tulkita lakia ja sen soveltuvuutta ja sen jälkeen informoida ja kouluttaa ELY-keskuksia. Tämän jälkeen tulee toimijoita informoida ja antaa aikaa näiden muutosten toteuttamiseen omassa yrityksessä. Tulisi myös selventää, kuka vastaa toimijoiden koulutuksesta ja tiedottamisesta.

Ehdotus on, että toimijoille annetaan vuoden sopeutusaika tämän lain soveltamiseen. Tämän jälkeen voidaan aloittaa järjestelmän seuranta.

Esitys sisältää säännöksen rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyyden suojaamisesta. Esityksen mukaan ilmoittajan henkilöllisyys on pidettävä salassa, jos henkilöllisyyden paljastamisesta voidaan olosuhteiden perusteella arvioida aiheutuvan haittaa ilmoittajalle. ELY-keskus katsoo, että tämä uusi säännös on tarpeellinen, jotta mahdollisista rikkomuksista uskalletaan ilmoittaa. Säännös on myös yhdenmukainen ns. whistleblowing-sääntelyn kanssa.

Lopuksi ELY-keskus toteaa, että suomenkielisen esityksen 1 §:n 3 momentissa ei mainita EU:n valvonta-asetuksen säädösnumeroa 2017/625, mutta se ilmenee ruotsinkielisestä versiosta.

Vaasassa 3.5.2019

Harriet Hermans
Yksikön päällikkö

Fredrik Ström
Kasvintarkastuspäällikkö